

Kovakuoriaiset

Kovakuoriaiset ovat hyönteismaailman kovimpia tyyppisiä. Niillä on neljä siipeä, joista etusiivet ovat kovat tai nahkamaiset. Niitä sanotaan peitinsiiviksi, koska supussa ollessaan ne peittävät kovakuoriaisen takaruumiin kokonaan. Kovat siivet suojaavat kolhuilta ja kuivumiselta. Kovakuoriaisen kävellessä sen lenninsiivet ovat peitinsiipien alla suojaassa kauniisti laskostettuina.

Kovakuoriaiset ovat lentäessään hauska näky. Peitinsiivet sojottavat jäykkinä sivuille, ja isot lenninsiivet viuhkuvat ilmaa. Osa kovakuoriaisista on melko hyviä lentämään. Joiltakin lajeilta lenninsiivet puuttuvat ja ne juosta vipeltävät, minkä vahvoilla kintuillaan ennättävät.

Kovakuoriaisia on monen näköisiä, kokoisia ja tapaisia. Ne voi tunnistaa tutkimalla niiden muotoa, värejä ja kuviointia. Myös koko on hyvä tuntomerkki. Maailman pienimpiä kovakuoriaisia ei näe paljaalla silmällä, ja suurimmat ovat aikuisen kämmenen pituisia. Suomessa elävät suurimmat kovakuoriaiset kasvavat noin tulitikun mittaisiksi.

Kovakuoriaiset pureskelevat ruokansa vahvoilla leuoillaan. Niille maistuvat niin kasvis- kuin liharuokatkin. Myös jätteet, raadot ja lanta kelpaavat joillekin kovakuoriaisille. Kovakuoriaisia tapaakin mitä erilaisimmissa paikoissa ruuanhaussa ja muissa puuhissa. Kun pysähtyy ja katselee tarkasti kukkasia, puun kaarnan rakoja, kivien alta tai nurmikon pintaa, voi nähdä kovakuoriaisia juoksentelemassa tai jököttämässä paikoillaan.

Osa kovakuoriaisista on harmillisia otuksia. Ne tuhoavat puita, syövät viljelykasveja ja pilaavat ruokia. Usein asialla on kovakuoriaisten toukat, jotka ovat kovia syömäreitä. Mutta kovakuoriaisista on myös hyötyä. Ne pölyttävät kukkia, ovat eläinten ruokaa ja toimivat jätteiden hävittäjinä luonnossa. Ne käyttävät ravintonaan myös monia ihmisen viljelyksille haitallisia tuholaisia.

Seitsenpistepirkko

Seitsenpistepirkko on vekkulin ja iloisen näköinen leppäkerttu. Sen oranssinkeltaisten peitinsiipien pinnalta löytyy seitsemän mustaa pistettä. Ne ovat sen paras tuntomerkki. Kukan vartta kiipeämässä voi joskus nähdä myös kaksi- tai kymmenpisteisen leppäkertun. Molemmat ovat seitsenpistepirkon sukulaisia, mutta omia lajejaan. Pilkkuja pääsee laskemaan jo alkukeväästä, kun ensimmäiset aikuisena talvehtineet leppäkertut ilmaantuvat näkyville.

Seitsenpistepirkko ilmoittaa oranssi-mustalla värityksellään saalistajille, että se on hyvin pahanmakuinen. Jos vaara uhkaa seitsenpistepirkkoa, se erittää jalkojensa hajurauhasista pahanhajuista, keltaista tahmeaa nestettä. Neste maistuu kammottavalta, ja voi säikäyttää vihollisen. Jos tämä konsti ei auta, seitsenpistepirkko alkaa näytellä. Se jymähtää paikoilleen ja vetää jalkansa kuorensa alle esittäen kuollutta.

Aikuisen ja toukkavaiheessa olevan seitsenpistepirkon ruokalistalle kuuluvat ennen kaikkea kirvat. Leppäkerttuja voikin käyttää puutarhurin apuna kirvojentorjuntajoukkoina. Seitsenpistepirkko mutustelee myös mielellään kypsiä ja makeita hedelmiä sekä kukkasia. Se saattaa vahingossa puraista ihmistäkin.

Kultakuoriainen

Puutarhan kukista voi keskikesällä löytyä kaunis ja litteähkö kultakuoriainen. Sen selkäpuoli on metallisen vihreä ja kiiltelevä ja vatsapuoli kuparinpunainen. Auringon valossa kuori välkehtii eri väreissä. Lentäessään kultakuoriainen pörisee mukavasti. Se lentää kummallisesti peitinsiivet kiinni, toisin kuin sen kovakuoriaiskaverit. Kultakuoriaisen peitinsiivissä on aukot, joista se työntää siipensä esiin lentoon lähtiessään.

Hätäntyessään kultakuoriainen ruiskauttaa seitsenpistepirkon tavoin pahanhajuista nestettä peräpäästään. Kultakuoriaisen kannattaakin antaa olla rauhassa kukkien kimpussa, niin säästyy hajupommilta kämmenellään.

Aikuinen kultakuoriainen syö kukkien terälehtiä ja siitepölyä. Toukkana sen ruoka on aika puisevaa: se syö lahoavaa puuta. Joskus kultakuoriaisen toukat talvehtivat muurahaispesässä ja auttavat siellä muurahaisia jätteiden hävittämisessä syömällä lahoavia kasvinosia. Kekomuurahaiset puolestaan antavat toukkien olla suojassa pesässään. Talvehtivia toukkia voi myös löytää puutarhan kompostista tai lahoavasta lehtikasasta.

Eeva-Liisa Ryhänen, *Me selkärangattomat*. Lasten Keskus 2011.

